

BRANDKÅRS-

tidskrift

Nr 12 1958

40 ÄRG.

UPLAGA 13.600 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 21 36 06 - POSTGIROKONTO NR 4870

ÅRSSKIFTE

Ett år lider mot sitt slut och ännu en gång kan vi med tillfredsställelse konstatera, att brandskadorna i vårt land hållit sig inom måttliga gränser under de senaste 12 månaderna. Men vågar vi räkna med fortsatt, relativt normal, omfattning av brandskadorna?

Det allt kärvare ekonomiska läget i landet manar oss till sparsamhet med anvisade medel bl. a. så, att de utnyttjas på riktigaste sätt vid materiel- och fordonsanskaffning. Samtidigt gäller det för brandkårerna att höja beredskapen för att i en för våra industrier hård tid med skärpta krafter kunna möta våldelden, så att inte brandskadekurvan åter vändes uppåt.

För brandkårerna är det härtill all anledning att även ägna ett vidgat intresse åt dels skyddet mot sekundärskador dels brandsorsaksundersökningar. I sistnämnda avseende bör vidgad hjälp och samarbete med polisen kunna ge resultat.

Med 1959 års ingång träder vissa ändringar i vägtrafikförordningen i kraft, som berör brandkårernas fordon. Låt oss alla se till att vid den nu påbudna årliga besiktningen av våra utryckningsfordon, dessa befinna sig i sådant skick, att det icke ger anledning till anmärkningar!

Även under det gångna året har BRANDKÅRSTIDSKRIFT kunnat glädja sig åt en starkt ökad läsekrets. Vi hoppas emellertid att tidskriften under år 1959 skall nå än större spridning. Även under det året vill vi upplåta våra spalter för de olika spörsmål, som kunna intressera vår läsekrets, med tyngdpunkten som vanligt lagd på det släckande brandförsvaret.

Så ber BRANDKÅRSTIDSKRIFT att till läsare, medarbetare och annonsörer få rikta ett tack för det gångna året och tillönska

GOTT NYTT ÅR!

A. Ekberg

Var aldrig för säker

I nr 8/1958 av denna tidskrift (sid. 228) diskuterades i korthet ett fall, där ett utryckningsfordon på en tvåfilig väg framfördes i den fil på vilken den mötande trafiken gick fram. Undertecknad uttalade då att föraren, om målet kommit inför domstol, med stor sannolikhet dömts för vårdslöshet i trafik. Målet har sedermera kommit inför vederbörande domstol och då det kanhända har sitt intresse att följa gången av målet kan följande nämnas.

I mars 1958 fick en brandchef larm om en bilbrand vid ett motell på en av riksvägarna. Besked hade därvid lämnats att en person skulle möta vid motellet för att utpeka brandplatsen. I den brandbil som ryckte ut tog brandchefen plats jämte föraren. Ytterligare två personer medföljde. Brandbilen fördes därpå till motellet vid en länsväg på viadukten över riksvägen ned på planen framför motellet, som ligger norr om riksvägen. Här mötte en yngling, vilken varit passagerare i den brinnande bilen, och uppgav att brandplatsen låg längre söderut vid riksvägen samt pekade söderut i vägens riktning. Brandchefen fick därvid den uppfattningen att ynglingen pekade ut en parkeringsplats några hundra meter söderut, i närheten av infartsvägen till en kyrka, men vid den södra körbanan. Brandchefen förhörde sig också om vad för slags bil det var som fattat eld samt vilken last den hade, och fick till svar att det var en lastbil med okänd last. Det skulle enligt brandchefen ta alltför lång tid att vända och köra över riksvägen för att komma till den förmodade brandplatsen — omkring sex minuter. Han gav därför order till chauffören, att köra söderut på den för nordgående trafik avsedda körbanan samt hålla sig så nära mittreneren som möjligt. Vid infartsvägen till kyrkan fanns en rondell, som medgav genomfart vid mittreneren. När brandbilen kom dit befanns det dels att genomfarten var avstängd och förplojad, dels att brandplatsen ej var belägen här. Ynglingen som skulle peka ut platsen hade följt med i brandbilen. Han angav en plats ytterligare längre söderut, på andra sidan backkrönet norr om sjön. På samma skäl som förut beslöt brandchefen, att man skulle an-

vända sig av den norrgående körbanan. Han beordrade också chauffören att, om en kritisk situation skulle uppstå vid möte, föra brandbilen av vägen in i snövallen på mittreneren. Brandbilen skulle nämligen enligt brandchefens beräkning kunna forcera denna snövall, och detta visade sig också möjligt vid senare företagna prov. Brandchefen beordrade emellertid ej chauffören att föra brandbilen genom snövallen därför att en spruta satt fastmonterad på bilens kylare, vilken löpte risk att skadas. Brandbilen framfördes med tända röda lyktor och sirenen i funktion. Den medföljande ynglingen visade sig ha felbedömt avståndet till brandplatsen. Brandbilen kom därför att framföras i nästan tre kilometer på fel körbana innan man nådde brandplatsen, som var belägen på den södergående körbanan. Branden, som varit av mindre omfattning hade då slocknat av sig själv. Någon möjlighet till passage genom mittreneren fanns ej innan man nådde den avtagsväg, där bilen stod. Under färden observerade brandchefen ej vid något tillfälle något möte som såg hotande ut.

Ett vittne hade åberopats av åklagaren och uppgivit: Vid det aktuella tillfället färdades han riksvägen norrut. Han höll hög fart, omkring 110—120 kilometer. På en sträcka mellan en viss sjö och backkrönet norr därom observerade han på långt håll, 300—500 meter, brandbilen i samma fil som han körde, på väg mot honom. Han gick då in från ytterfilen i körbanan bakom två bilar han ämnat köra om, vilka framfördes i den vänstra av körbanans filer. Han trodde ej att det hade varit möjligt att undvika en frontalkrock, om mötet skett i själva backkrönet.

Häradsrätten uttalade:

Genom att beordra föraren av brandbilen att framföra denna på sätt som skett hade brandchefen åstadkommit, att fara för trafikolycka förelegat under det att brandbilen framfördes mot färdriktningen på den för norrgående trafik avsedda körbanan på riksvägen. Visserligen är sikten på den aktuella vägsträckan i huvudsak god men å andra sidan måste det ha varit bekant för brandchefen, att trafikanterna på

Den perfekta brandslangen

måste tåla höga temperaturer

gnistregn och glöd ★

Angus
RRL
FIRE FIGHTER

är tålig och beprövad

SYNTETISK FIBER ÄR KÄNSLIG

★ för höga temperaturer — därför ligger den värdefulla Teryleneväften i RRL FIRE FIGHTER helt inbäddad i en isolerande varp av bomull, som är långt mera resistent. Bomullen är specialbehandlad mot röta och mycket slitstark.

GÖR SJÄLV ETT ENKELT PROV

genom att med en upphettad metallstång eller dylikt bränna slangens under några sekunder. Om provet kan göras på slang under tryck — så mycket bättre. Ni kommer att finna resultatet övertygande och även kunna konstatera, varför vi håller så styvt på

VÄVARMERAD INNERBELÄGGNING

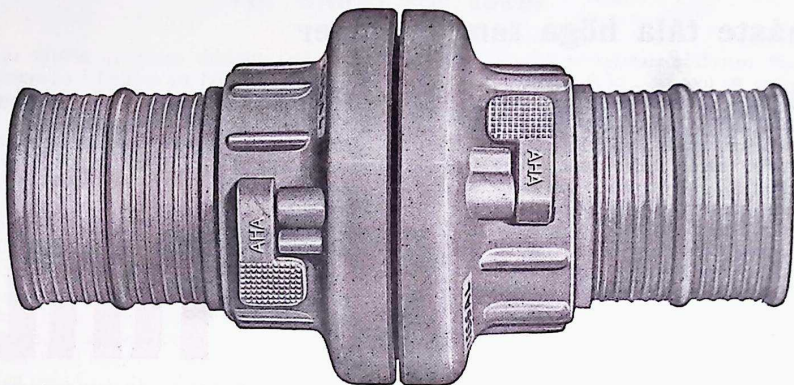
Denna motstår nämligen i sig själv ett avsevärt tryck även om ytterslangen skulle bli svårt bränd eller skadad på annat sätt. RRL-slangen tillverkas även med ytterslang helt av syntetisk fiber och med utvändig beläggning av plast för specialändamål där resistens mot syror, alkalier, oljor etc. är det primära kravet.

Men även här är den inre beläggningen vävförstärkt enligt vår patenterade metod.

ANGUS-REDDAWAY COMPANY AB

Tel. 56 21 30 (växel) Teleg. adr. ANGUSWAY-STOCKHOLM
Postadr.: NASBYPARK (invid Stockholm)

Nu är den oöverträffade PRESSAL-kopplingen ännu bättre

PRESSAL-kopplingen för brandslang, har redan vunnit stora framgångar tack vare sin mycket låga vikt och sin tålighet. Nu finns en förbättrad PRESSAL-koppling att tillgå, utformad med ledning av vunna erfarenheter, och därmed når man ytterligare fördelar:

Även slanghylsan för 63 mm slang och inre hylsan för 76 mm slang är varmsmidade, och godset kring gummipackningen så starkt att kopplingen i sin helhet är sprängsäker vid slangens maximitryck.

En ny, bättre legering i slanghylsorna medför att dessa inte kan spricka ens vid den mest ovarsamma hantering. Slangmontering med s. k. Brismanhylsor sker obehindrat. Slanghylsans refflor har utformats så, att de passar såväl gummerad som ogummerad slang.

Genomloppets form har förbättrats, så att minsta möjliga motstånd erhålles. Känn på den släta ytan hos varmsmidade hylsor och se på den smidiga övergången i 76 mm-hylsan, som dessutom är fullständigt säkert fästad på inre hylsan!

PRESSAL-kopplingen fyller nu i alla avseenden SMS' fordringar och bär därför standardiseringsmärket — SIS. Den

är också godkänd av Civilförsvarsstyrelsen, för användning i civilförsvaret.

Nya rapporter om PRESSAL-kopplingens fördelar kommer ständigt. Man har provat den praktiskt i saltvatten, varvid metallens oföränderlighet bevisades. Man använder också PRESSAL-kopplingen vid slangutläggning efter jeep — kopplingen tål de mest ogynnsamma förhållanden och man kan knappast se märket efter den våldsamma framfarten ...

Man kan själv göra samma enkla prov som Statens Provningsanstalt gjort: släpp ett par kopplingar i vågrätt läge från 10 meters höjd, på ett cementgolv! PRESSAL-kopplingen får på sin höjd något litet märke i godsets finish, men formen förblir intakt. En koppling av traditionellt material tål inte samma prov — den blir obrukbar.

Fördelarna med PRESSAL-kopplingen är obestridliga. Lättmetall-legeringen ger den synnerligen låga vikten, och varmsmidet den stora tåligheten. Legeringen och dess efterbehandling hos oss löser korrosionsproblemen, i det att metallen blir oföränderlig.

Ta kontakt med Er leverantör av brandredskap — då får Ni ytterligare upplysningar om PRESSAL-kopplingens fördelar! Ni kan också få AHA-katalogen över brandarmatur.

ANDERSSONS I LJUNG

A. H. Andersson & Co. AB • Ljung • telefon växel Ljung 340

En besvärlig garagebrand

Söndagen den 10 aug. 1958 kl. 17.02 inkom larm per telefon om att det brann i ett garage, som är beläget i Tullhusets källare vid Norra Station i Stockholm. Strax efter inkom larm via ett brandskåp, som är placerat i närheten av Tullhuset.

Byggnadens utseende.

Tullhuset är en stenbyggnad uppförd i två våningar. Byggnaden upptar en yta av 175×20 meter och uppfördes år 1937. Avsikten var då att hela källarplanet skulle användas som garage. Efter något år skedde en uppdelning så att garaget fick en yta av c:a 70×20 meter (bild 1). Uppdelningen skedde medelst en vägg, som till ungefär 1/3 av sin längd utfördes av träplank återstoden av sten. Ovanför garaget var ett större kontor inrett. Huset i övrigt användes som magasin med tillhörande mindre kontorsutrymmen. För ventilation av garaget var en lodrät kanal med arean 2×1,5 m dra-

gen genom hela huset. Kanalen, som var utförd av lättbetongsten av c:a 11 cm tjocklek, mynnade i en fläktkammare uppe på vinden. Från fläktkammaren var det sedan en oskyddad plåttrumma vägrät dragen c:a 15 m för att mynna i en huv på taket.

Som värmeisolering i källarbjälklaget hade man vid byggnadens uppförande lagt c:a 5 cm tjocka korkskivor i botten på gjutformarna. Dessa korkplattor hade sedan underputsats med 5—10 cm cementputs, dvs det brandsäkra källarbjälklaget var på undersidan täckt med 5 cm tjocka korkplattor skyddade av ett tunnt lager puts.

Inom garaget hade mindre utrymmen avdelats för olika ändamål (se bild 1 rum 2—6 och 8, 9). Rum 2—6 hade omslutningsväggar av tegel och dörrpartier täckta med brandhårdiga dörrar. Rum 8 hade två väggar av trä och dörr av trä. Rum 9 hade vägg av stängselnät.

Trappförbindelse mellan källarvåningen och ovanförliggande våningsplan fanns ej. Dock

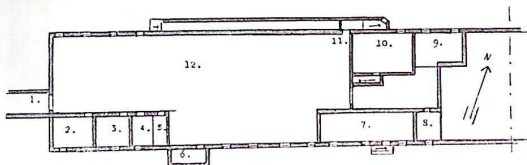

Bild 1.

1. Garageport.	5. Oljeförråd (bensin).	9. Bildäck.
2. Omslutningsrum.	6. Oljeförråd (smörjolja).	10. Omslutningsrum.
3. Lager av madrasser.	7. Pannrum (oljeeldning).	11. Reservutgång.
4. Kontor.	8. Snökedjor och verktyg.	12. Garage med 29 bilar.

denna vägsträcka färdas i mycket höga hastigheter. Brandchefen hade endast mottagit meddelande om att bilbrand förelegat utan närmare uppgifter om brandens omfattning. Häradsrätten godtog brandchefens uppgifter att han ansåg situationen kräva ett snabbt handlings sätt. Visserligen borde brandchefen av passageraren i den brinnande bilen ha tagit reda på huruvida människoliv voro i fara eller huruvida andra omständigheter förelågo, vilka kunde föranleda ett sådant handlande som brandchefen beslutade, men häradsrätten fann ändå, att brandchefens handlande betingades

av hans intresse att effektivt fullgöra sin tjänsteplikt.

Vad brandchefen anfört till sitt fredande från ansvar, nämligen att han var stadd i tjänsteärende, kan icke anses ha utgjort giltig ursäkt för honom att beordra ett sådant färd-sätt som skett. Brandchefen kunde därför ej undgå att fällas till ansvar för vårdslöshet i trafik enligt 1 § första stycket lagen om straff för vissa trafikbrott till dagsböter. Besvär i högre instans har icke anförts av brandchefen.

Stig G. Holmberg.

saknades inte hål i bjälklaget genom vilka rök och eld skulle kunna spridas. På grund av byggnadens längd var en dilatationsfog inlagd i källarbjälklaget. Nämda fog var fylld med asfalt, som smalt i värmen och lämnade en c:a 2 cm stor öppen spricka tvärs över hela bjälklaget. Under källartaket var 12 st. plåttrummor dragna för rörposten inom fastigheten. Dessa trummor, som voro helt oskyddade, bröto sedan genom källarbjälklaget för att samlas i kontorslokalen ovanför garaget. Bild 2 visar hur plåtrören bryter genom bjälklaget.

Vid larm från Norra Stationsområdet sändes alltid två stationer, varför två tunga bil-motorsprutor och två maskinstegar med 20 man efter 3,5 min befann sig på brandplatsen.

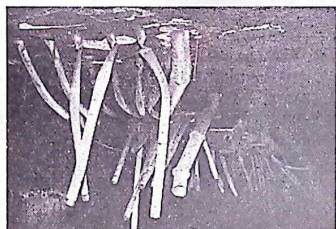

Bild 2.

Vid brandkårens ankomst slog lågor ut genom garagets port, vars övre del var genombränd, och ur ventilationsshuven på taket välvde en tjock gulbrun rök.

Släckningens genomförande.

Första angreppet gjordes av rökdykare, som försökte att tränga in i garaget via garageporten. På grund av den oerhörda hettan kunde de endast taga sig in 5—6 meter. För att få ett begrepp om huruvida branden var koncentrerad till den del av garaget, som låg närmast porten, slogs garagets trådglasfönster sönder. Man kom härvid till den slutsatsen, att garaget var helt övertänt och förstärkning begärdes med ytterligare en station. Undersökning hade samtidigt gjorts för att utvärdera möjligheten att angripa elden från något annat håll. Under brandens första skede kunde vi ej finna någon annan angreppsväg och personal från tullverket sade sig ej känna till någon annan väg. Försök gjordes att sända ned rökdykare genom de sönderslagna fönstren, men på grund av hettan

måste tanken härpå uppges. Vi fingo nöja oss med att angripa elden med strålar, som riktades in genom fönstren. Resultatet härav blev ganska dåligt, enär fordonen stod hindrande i vägen och en avsläckning av de fordon, som stod i närheten av ett fönster var det enda som uppnåddes. Det uppgavs från början att garaget rymde 35—40 större lastbilar. Verkliga antalet var 29, men dessa voro så placerade att några fria gångar knappast stod att finna, vilket även bild 3 visar. Den enda till buds stående möjligheten att tränga in i garaget var via garageporten. Ytterligare rökdykare insattes denna väg.

Vid kontroll av ventilationsanläggningens horisontella del befanns den vara så varm att man ej kunde lägga handen mot plåten. För

Bild 3.

bevakning av denna trumma insattes tre man och dessutom avdelades personal för bevakning av rörposten samt sprickorna i bjälklaget. Trumman nedlydtes med hjälp av en smalslangledning dragen över stege och in på vinden.

Efter två timmar hade rökdykarna arbetat sig c:a 30 meter in i lokalen. På grund av att återantändning skedde bakom ryggen på dem sändes 6 rökdykare in samtidigt. Inträngningen skedde nu på så sätt att rökdykarna bildade en triangel, varvid de två, som bildade triangelns spets skyddades av de två bakomvarande rökdykarpären.

Vid brandkårens ankomst omtalade åskådarna att de hört ett flertal explosioner inne i garaget och vi varnades för gastuber. Under rekognoseringen hördes ett antal dova knallar från garaget, men ej av det slag, som uppstår

Hjälp oss att anskaffa nya prenumeranter på Brandkärstidskrift!

då en gastub exploderar. Vid förfrågan hos garageägaren svarades också att inom garaget ej fanns några gastuber. Förklaringen till dessa knallar fingo vi sedan rökydkarna trängt in i garaget. Det var fordonens bensintankar. Då tennlöddningen på tankarna smälte strömmade bensinångor ut och antändes då med en dov knall. Att något bildäck skulle ha exploderat i hettan har ej kunnat konstaterats.

Vi fingo samtidigt anvisning på en reservutgång och personal insattes för att via denna väg bekämpa branden. Resultatet härav blev emellertid mindre tillfredsställande, enär de parkerade bilarna voro så placerade att någon möjlighet att tränga in denna väg ej fanns.

Då det nu föreföll som om branden var under kontroll men rökutvecklingen fortfarande mycket kraftig insattes två stora fläktar, vilka pressade luft ned i källaren för att åstadkomma en utluftning. Resultatet härav blev mycket gott och då samtidigt antalet rökydkare, som arbetade samtidigt, ökades till tio kunde eftersläckningen påbörjas omkring kl. 20.30.

Den tidigare omtalade korkisoleringen i taket försvarade släckningsarbetet på två sätt. Dels brann korken kraftigt under mycket stark rökutveckling, dels föll den ned och täppte till avloppen i garaget. Det senare hade till följd att pumpar måste insättas för länsumpning, enär släckningsvatten och det vatten som strömmade ut från de kall- och varmvattenrör, som voro dragna fritt i garaget och som sprungo läck i värmen, ej kunde rinna bort.

Omkring kl. 21.00 kunde man arbeta i garaget utan att använda något slag av rökskyddsmedel och kl. 01.10 var eftersläckningen avklarad och bevakningen vidtog.

Branden bekämpades med 13 strålar från 3 motorsprutor, vilka var placerade vid brandposter på högst 100 m från byggnaden. Ingen stråle var grövre än 10 mm och som manöver slang kom huvudsakligen smalslang till användning. Under brandens första skede kom någon 63 mm ledning att användas som manöver slang men utbyttes efter någon tid. Sammanlagt kom 22 syrgasapparater och en tryckluftsapparat till användning i 22 timmar och 40 minuter. Antalet rökydkare, som insattes, var sammanlagt 23 st. Pumparna för eldsläckning gick tillsammans i 12 tim. och länsumpning utfördes i 2 tim. med en SL-pump. Fläktarna var i bruk i tillsammans 5 tim. Personalstyrkan för eldsläckning, avlösnings-, bevakning och underhållstjänst — framkörning av drivmedel osv. — var 52 man.

Erfarenheter.

Efter varje brand uppstår alltid några frågor att besvara nämligen: vad har vållat branden, hur stora blevo skadorna och vilka förebyggande åtgärder skall kunna vidtagas med liknande objekt?

Vad som kan ha vållat branden är ännu inte helt fastslagit. Man misstänker att en radioanläggning i en av vagnarna kan ha varit orsaken. Radion skulle ha varit tillslagen när vagnen ställdes in på lördagseftermiddagen och en överhettning i anläggningen skulle ha utlöst branden. Då radioanläggningar av detta slag finnes monterade i ambulanser och brandvagnar och även i bilar tillhörande många stora transportorganisationer, är det ju av stor betydelse att orsaken blir klarlagd och, om radion varit orsaken, en omkonstruktion göres till förhindrande av ett upprepande.

Hur stora blevo skadorna? En första uppgift löd på 2 milj. kr., då samtliga vagnar var 5—7 tons specialbyggda lastvagnar och man trodde att de blivit totalförstörda. Detta belopp har glädjande nog kunnat reduceras betydligt, ty en undersökning visade att utav de 29 vagnarna endast två voro så skadade att det inte var möjligt att sätta dem i stånd. Dessutom var det fem vagnar, som voro så gamla att de inom en snar framtid skulle ersättas med nya varför bolaget ej ansåg det ekonomiskt lönande att reparera dem.

Vilka förebyggande åtgärder kan vidtagas? Då jag anser att det var korkisoleringen som gav branden dess intensitet vill jag uttala en varning för användandet av brännbart värme- och ljudisolerande material i ett garage. Sedan skall fordonen placeras på ett sådant sätt att fria gångar av erforderlig bredd erhålles. Som nu var fallet måste släckningspersonalen krypa över eller under vagnarna för att kunna komma fram. Reservutgången är ju ett skydd för de, som vistas i garaget och får således ej blockeras. För att underlätta orienteringen i händelse av brand vore det lämpligt att förse reservutgången med texten "Reservutgång från garage".

Då inom några utrymmen i garaget förvarades bensen och oljor frågar man sig, vad som hände med dessa oljor. Branddörrarna till de olika rummen var stängda och några skador uppstod ej. Den enda branddörr som var öppen var dörren till omklädningsrummet (bild 1, rum 2) och inom detta rum blevo skadorna betydande. Av detta lär man sig att där det finnes branddörrar skall de hållas stängda.

T. Renning.

Ny bärbar motorspruta

I novembernumret av Brandkärtidskrift 1957 redovisades arbetsresultaten från de tre utskott som handhaft utredningsarbetet av en revidering och utökning av befintlig standard inom brandområdet.

Förslaget till standard för motorsprutor som där framlades hade bland andra nyheter en indelning av motorsprutorna efter storleksklass, som tog hänsyn till såväl vattenström som transportsätt. Det sistnämnda närmast uttryckt med bestämda maximalvikter.

Av de då föreslagna storleksklasserna 1—3 utgjorde 2 och 3 egentligen icke någon nyhet då det redan på brandmaterielmarknaden finns typer, som uppfyllde standardförslagets tröskelvärden för dessa klasser.

Däremot var det nog många som med intresse studerade kraven för en motorspruta klass 1. Detta att en motorspruta, bärbar av en eller två man, skulle ge en vattenström om 200 l/min vid ett pumptryck av 100 m vp var en fordran som gjorde att man hade en ny motorspruta att vänta på marknaden. Förslaget om bärbarhet är ett länge känt önskemål som tillverkarna kan fylla men att fylla det med en motor som skulle ge tillräckligt med effekt för att pumpen skulle leverera 200 l/min vid 100 m vp hade dels icke tidigare varit något önskemål dels var det ett intressant problem från effekt/vikt synpunkt.

Att standardförslaget innehöll detta önskemål om ett så högt pumptryck från en pump med en så liten vattenström grundade sig på starka motiv som framförts från civilförsvars-håll.

Ungefär samtidigt med publiceringen av standardförslaget utlämnade civilförsvarsstyrelsen ett upphandlingsprogram för pumpar av storleksklass 1. Bland inkomna anbud valde man nedanstående motorspruta, som nu också kommer att utbjudas på allmänna marknaden och samma motorspruta kommer alltså att bli tillgänglig för brandkärerna för att där fylla ett

behov i den serie av storleksklasser för olika ändamål som brandkärerna otvivelaktigt behöver.

Motor, bensintank och pump är sammankopplade av och monterade i en rörhäck, och bensintank och pump kan lossas ur häcken för separat bäring. Rörhäcken är försedd med utfällbara bärhandtag och fötter. Rörhäckens yttermått överensstämmer med 4 st slanglådors yttermått.

Pumpen drives genom en elastisk koppling och kan kopplas från motorn när denna står stilla. Pumpen är en kugghjulspump, alltså självvakuerande och försedd med en säkerhetsventil som öppnar vid 100 m vp till pumpens inloppssida.

Motorn är en tvåtaktsmotor och startas med en spak som med ett kuggsegment påverkar motoraxeln. Motorn är varvtalsreglerad och är dimensionerad att driva pumpen mot stängda ventiler. Motorns varvtal reduceras genom en växel till hälften vid överföringen till pumpen. Reducerväxeln är oljefyllad.

Firman tillhandahåller en instruktionsbok och reservdelskatalog, vilken är en ypperlig handledning för pumpskötarna i skötseln av motorsprutan och den lämnar uppgifter om såväl motorns som pumpens konstruktion. Reservdelskatalogen är rikligt illustrerad och är därigenom en god hjälp vid rekvisition av reservdelar.

Ur instruktionsboken hämtas följande tekniska data:

Typbeteckning	Tempus 200/10
Kapacitet	190—200 lit/min
Tryck	100 m vp
Dimensioner L × Br × H	74 × 43 × 50 cm
Vikter:	
Ram med motor	47,4 kg
Pump med armatur	9,6 kg
Bensintank med bensin	9,0 kg
Sugslang, sugsil, verktyg	28,6 kg
	<hr/>
	76,0 kg

Motor:	
Fabrikat	Hirth
Effekt	10—11 hk vid 4000 r/min

Pump:	
Fabrikat	Tempus kugghjulspump SKPD 200/10, med dubbla spiralkugghjul

Material i hus och lock	Silumin
„ i nedre kugghjul	Rostfritt stål
„ i övre kugghjul	Ferobestos

Sugslang	4 m × 51 mm med kopplingar av lättmetall enligt förslag till Svensk Standard
----------	--

Varvtal	2000 r/m
---------	----------

Rg.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1956

1. (Dnr 4/1956 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärd.
Enligt protokoll den 27/7 1953 över en den 4/7 1953 förrättad brandsyn förelades *H. Almer* såsom ägare till en villa med adressnr 8 vid Amiralsvägen i Saltsjöbadens köping att senast den 1/9 samma år hava låtit anbringa en järnstuge utmed byggnadens norra yttervägg från: 2 boningsrum i vindsvåningen ned till marken. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, där klaganden häröver anförde besvär med yrkande att föreläggandet måtte undanröjas, resolution den 13/11 1953, fann icke skäl att göra ändring i beslutet i vidare mån än att den tid, före vilken det meddelade föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 15/2 1954. Sedan klaganden anförde besvär häröver hos Kungl. Maj:t, fann *Kungl. Maj:t* enligt utslag den 8/9 1954 ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution, dock att den tid, före vilken föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1/1 1955. — I en den 25/5 1955 till länsstyrelsen inkommen skrivelse hemställde *brandsynförrättaren* i Saltsjöbadens köping — med förmålan att vid en den 21/5 1955 företagen besiktning av fastigheten konstaterats, att klaganden icke ställt sig föreläggandet till efterrättelse — att länsstyrelsen måtte förelägga klaganden vid vite att omedelbart vidtaga nämnda brandskyddsåtgärd. *Länsstyrelsen*, resolution den 16/9 1955, prövade med anledning av vad i målet förekommit skäligt, med stöd av 12 och 23 §§ brandstadgan, förelägga klaganden vid vite av 1.000 kronor att senast den 31/12 1955 hava vidtagit ifrågakarande brandskyddsåtgärd. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den dag, före vilken föreläggandet vid stadgat vite skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1/4 1956.

2. (Dnr 9/1956 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärd.
Länsstyrelsen i Malmöhus län, resolution den 24/2 1955, förelade under åberopande av 16 och 11 §§ brandlagen *Domänstyrelsen* att före den 1/7 1955 hava å kronoegendomen *Laxmans Åkarp 2* i Flädie kommun å plats, som godkändes av brandchefen, anordnat vattentäkt för eldsläckning om minst 150 m³. *Regeringsrätten*: Enär med hänsyn till vad riksbrandinspektören anförde i sitt utlåtande och vad i övrigt förekommit i målet frågan om anordnande av vattentäkt å ifrågakarande fastighet bör ånyo prövas av länsstyrelsen, finner regeringsrätten skäligt att med undanröjande av länsstyrelsens resolution visa målet åter till länsstyrelsen för ny behandling.

3. (Dnr 10/1956 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder.
Länsstyrelsen i Malmöhus län, resolution den 24/2 1955, förelade under åberopande av 16 och 11 §§ brandlagen *Lunds universitets drätselnämnd* att före den 1/7 1955 hava å akademihemmanen *Laxmans Åkarp 1* och *Östra Kannik* (Kanikmarken) i Flädie kommun å plats, som godkändes av brandchefen, anordnat vattentäkt för eldsläckning om minst 150 m³. *Regeringsrätten*: Regeringsrätten, som finner

överklagade resolutionen böra så förstås att vattentäkterna må ordnas på plats och sätt, som kan godkännas av brandchefen, lämnar besvären i vad de avse *Östra Kannik* utan bifall, dock att den dag, före vilken åtgärden beträffande samma fastighet skall vara vidtagen, bestämmas till den 1/6 1956. Vad angår *Laxmans Åkarp 1*, så enär med hänsyn till vad riksbrandinspektören anförde i sitt utlåtande i målet och i utlåtande den 17/6 1955 över de besvär, *Domänstyrelsen* anförde över en av länsstyrelsen den 24/2 1955 meddelad resolution, varigenom *Domänstyrelsen* förelagats att anordna vattentäkt för eldsläckning av fastigheten *Laxmans Åkarp 2*, samt vad i övrigt förekommit i målet, frågan om anordnande av vattentäkt å *Laxmans Åkarp 1* bör ånyo prövas av länsstyrelsen, finner regeringsrätten skäligt att med undanröjande av överklagade resolutionen i denna del visa målet härutinnan åter till länsstyrelsen för ny behandling.

4. (Dnr 40/1956 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder.

Hos *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anmäldes *brandchefen i Göteborg* jämlikt 12 § brandstadgan för den åtgärd, som kunde av förhållandena påkallas, att efter brandsyn brandkaptenen i staden i skrivelse den 31/7 1953 förelagt *C. J. Almerfelt m. fl.* såsom ägare av stadsågan 21160 därstädes att före den 31/12 1953 vidtaga vissa brandskyddsåtgärder beträffande ett till fastigheten hörande bostadshus, men att vid efterbesiktning den 27/1 1954 befunnits att inga åtgärder i berörda hänseende vidtagits. *Länsstyrelsen*, resolution den 2/4 1955: *Länsstyrelsen* finner på grund av vad i målet förekommit, med stöd av 12 § 1 mom. brandstadgan, skäligt förelägga klagandena såsom ägare av ifrågakarande fastighet vid vite av 200 kr, för envar av dem att hava senast den 1/7 1955 vidtagit följande åtgärder till underlättande av räddning vid brand och av brandsläckning, nämligen: 1. Fönstren å byggnadens gavelsidor till vindsvåningen ändras, så att räddning fönstervägen blir möjlig. 2. Varje vindslägenhet med fönster å byggnadens gavelsidor förses med räddningsbalkong och fast stega från resp. räddningsbalkong till c:a 2,5 m. från marken. 3. Vindslägenheten med fönster åt söder förses med räddningsbalkong och fast stega från denna balkong till underliggande redan befintliga större balkong åt söder. För utförande av ovannämnda åtgärder fordras byggnadsnämndens lov. Åtgärderna skola utföras på sådant sätt, att de vid förnyad brandsyn efter den 1/7 1955 kunna av brandmyndigheten godkännas. I de underdåniga besvären hemställde klagandena om *Kungl. Maj:ts* prövning, huruvida föreläggandet kunde anses befogat, samt, för den händelse så funnes vara förhållandet, att den tid, inom vilken föreläggandet skulle fullgöras, måtte utsträckas. *Regeringsrätten* fann skäl ej anförde, som föranledde ändring i länsstyrelsens resolution, dock att den dag, före vilken de av länsstyrelsen föreskrivna åtgärderna skulle vid stadgat vite hava utförts, bestämdes till den 1/7 1956.

Stig G. Holmberg.

Ur utländska brandtidskrifter

Vi lämna här omnämmande av en del artiklar av intresse, som nyligen återfunnits i utländska tidskrifter på brandförsvarets område. Det är vår avsikt att återkomma med sådana sammandrag.

Den tyska *VFDB* har utgivit ett specialnummer 1/58, helt ägnat åt en utredning av O. Herterich om tryckförluster i och dimensionering av brandslangar. Det framhålls, att resultatet överensstämmer med de Strömdahlska undresökningarna av 1953 och statens brandinspektionens Meddelande 1956: 9.

Den engelska *FIRE*, juni 1958, innehåller ett förslag till varselmärkning av olika brandfarliga kemikalier. I augustinumret refererar F. E. T. Kingman, Department of Scientific and Industrial Research, en intressant försöksserie, baserad på brandkärsrapporter angående bränder orsakade av friktion eller gnistor. Mot förmodan visade det sig, att ett relativt litet antal av dessa bränder, 7,5 %, uppstått i ångor från flytande bränslen eller gaser, och 92,5 % i finfördelade fasta bränslen, särskilt textildamm och andra dammarter. I sammanhanget kan det framhållas, att vid tidigare systematiska försök i USA visade det sig mycket svårt att — med så lågt initialvärme som en brinnande cigarrätt — åstadkomma en brand, trots att man där räknar med c:a 200.000 bränder årligen i praktiken orsakade av sådana. Man lyckades t. ex. icke tända lätta gardiner, även om de indränktes med bensin o. dyl., eller ugnstorkat markbränsle från skogen. De enda fall då man lyckades var bomullsstopning i möbler o. dyl. samt i finpulveriserat markbränsle. Vid de engelska försöken lyckades man icke heller att med en sådan värmekälla tända t. ex. papper eller träull.

Enligt en artikel av Seekamp i nr 2, 1958 av den tyska tidskriften *BRANDVERHÜTUNG-BEKÄMPFUNG* fordrar dock papper, särskilt mörkfärgat sådant, för antändning endast en tändenergi av 3 kal/cm² mot t. ex. lätta gardiner 7—10 kal/cm².

Däremot lyckades man i England utan svårighet få olika slag av damm, t. ex. träddamm, korkdamm, kakaodamm, finpulveriserat gräs etc. att glöda medelst cigarrrettblöd, lättare ju finare dammet var, vilket ju också stämmer överens med de amerikanska försöken med finpulveriserat markbränsle. Det fordrades emellertid en minimitjocklek av 2,5 mm på dammlagret för att glödbranden skulle fortplanta

sig utan att slockna. En sådan glödbrand tände sedan både papper och träspan under förutsättning av ett luftdrag om minimum 0,9 m/sek.

SCHWEIZERISCHE FEURWEHR ZEITUNG 6/1958 har dels en sammanställning av Fry, sekreterare i ovannämnda engelska forskningsinstitution, (tidigare införd i *FIRE*) över bränder i byggnader under 10-årsperioden 1947—56, dels en artikel från USA. De engelska bränderna ökade under perioden från 37.278 till 51.464 = 38 %. Släckta före brandkårens ankomst var 16,5 resp. 19,5 %. Bränder som kunde släckas enbart med i tankvagnen medfört vatten ökade också, resp. från 25 till 38 %.

Artikeln angående USA omnämner det ökade antalet bränder orsakade av de mångfaldiga elektriska hushållsapparaterna. Små "hem-alarm" säljs miljon-tals och kan erhållas från § 7.95. Brandkåren lägger ned ett stort arbete på det förebyggande brandskyddet i hemmen genom organiserade hushållsbesök. Mer än 10 miljoner sådana utfördes under 1957. 4 miljoner skolynglingar har utbildats och organiserats som "Junior Fire Marshals" och kan inkallas vid behov. Trots allt har man emellertid c:a 10.000 dödsoffer för bränder pr år, och trots goda resultat från de städer, där man kommit längst med det förebyggande brandskyddet, visar sammanlagda antalet bränder icke tendens att avtaga.

NATIONAL BOARD OF FIRE UNDERWRITERS uppskattar brandskadorna, inclusive oförsäkrade och orapporterade, till 989 milj. år 1956, 1.023 milj. 1957 och resp. 517, 550 och 581 milj. dollars första halvåret 1956, 1957 och 1958.

Sedan ett 50-tal år existerar en internationell sammanlutning på brandskyddets område av ett 25-tal länder med säte i Paris: Comité Technique International de prevention et d'extinction du Feu, *C.T.I.F.*, som genom underkommittéer med korrespondenter i olika länder behandlar brandskyddsfrågor, vilka sedan dryftas vid årligen återkommande konferenser. Låga medlemsavgifter och det förhållandet, att av utomeuropeiska länder endast Japan är medlem, har emellertid utgjort ett hinder för *C.T.I.F.*s arbete. Förra året etablerades en Internationell Kommission för Brandkåren, under ordförandeskap av presidenten i Tyska Brandkårsförbundet, A. Bürger, och denne framlägger i *BRANDSCHUTZ* nr 7/58 riktlinjerna för kommitténs verksamhet: det aktiva

Prenumerera på Brandkärstidskrift för varje man i kåren!

Knappar
Möss- och
Medlemsmärken

för Svenska Brandkårernas Riksförbund
enligt ovanstående avbildningar

C. C. SPORRONG & Co.

Kungsgatan 17

Stockholm 7

Tel. 225660

Jonsereds linneslang med 2 blå ränder

I FRÄMSTA LEDET UNDER 100 ÅR

Se här de egenskaper som placerar Jonsereds linneslang i främsta ledet idag likaväl som för 100 år sedan:

- Tät, slitstark
- Stort sprängtryck
- Smidig, lättböjlig
- Mjukbehandlad — ingen blötläggning behövs, risken för åverkan på ny slang mindre
- Effektiv impregnering mot röta
- Krympt

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Ny för i år

JONSEREDS
TERYLENE-SLANG

- med invändig plast-beläggning
- Absolut tät — även vid höga tryck
  - Fullständigt okänslig för röta
  - Hittills ouppnådd styrka — tack vare terylene i varp och väft
  - Enastående slitstyrka
  - Stelnar ej i kyla, motståndskraftig mot värme
  - Påverkas ej av olja och ackumulatorsyra
  - Ööverträffat mjuk och smidig — torr som våt
  - Extra lätt
  - Ekonomisk — kräver ett minimum av slangvärd
- Dimensioner: 38, 63 och 76 mm

Jonsereds
där tradition förenas med moderna teknik

Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap AB, Halmstad, AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping, Odenius AB, Göteborg, AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

JONSEREDS FABRIKERS AB, JONSERED. Grundat 1833

brandskyddets organisation, tekniska utrustning, och roll inom civilförsvaret. Det är givet, att det utbyte av erfarenheter och den precisering av brandförsvarets betydelse i krig som fred, vilken härigenom kan komma till stånd, bör kunna bli av stort värde. Man synes gå till verket med tysk grundlighet och med finansiellt stöd från västtyska förbundsstaten.

FIRE ENGINEERING utkom i augusti med två tjocka specialnummer med anledning av den internationella brandchefssammanslutningen IAFCs årskonferens. Den avgående ordföranden, Wayne E. Swanson, och den nyttillträdande förste vice ordf., Reynold C. Malmquist, är f. ö. av svensk extraktion. Man har utsänt frågeformulär till c:a 1.500 brandchefer beträffande deras erfarenheter och önskemål angående brandbilar och brandslang, och ger en sammanfattning av svaren. C:a 73 % har erfarenhet av både syntetisk och naturfiber för slangar. C:a 5 % av dessa föredrar naturfibern och anmärker huvudsakligen på fästningen av slangkopplingarna till syntetfibern. Vidare innehåller dessa nummer artiklar om mekaniska hjälpverktyg: elektriska sågar, hammare, borrar, hydrauliska verktyg o. s. v., om reflexband, om den tilltagande användning av metaller med brandproblem: magnesium, titan, zirkonium, om "vätt" vatten, om jet- och raketbränslen o. s. v.

I **NFPA QUARTERLY**, juli 1958, förekommer tre "kortreferat" av artiklar publicerade av American Petroleum Institute, till stor del av samma innehåll som sprängämnesinspektör Billbergs intressanta artikel i Brandkärstidskrift nr 10. Ytterligare kan nämnas, att de föroreningar, som åstadkommer oljans elektriska uppladdning till stor del synes vara organiska nedbrytningsprodukter, som bildas genom lagring och oxidation, och som inte kan avlägsnas genom ultrafiltrering, men däremot genom adsorption på siliciumgel. Även förhöjd temperatur synes i allmänhet öka oljans ledningsförmåga, men beträffande vissa oljor reduceras den i stället vid en ökning av temperaturen från 10 till 40°C.

Man har gjort försök att eliminera den elektrostatiske uppladdningen genom jonisering av tankatmosfären med radioaktivt strontium, men kommit till resultatet att isotoper endast är användbara i små tankar. Beträffande större tankar har man nått resultat genom låg strömningshastighet, genom att undvika vatten och omrörning av oljeytan, samt att täcka densamma med koldioxidgas och helst med flytande tak.

Den engelska **IFE QUARTERLY** refererar, i juni-numret 1958, med anledning av inträffade bränder

på grund av personlig uppladdning med statisk elektricitet i ammunitionsfabriker och i samband med syrebehållare eller flygplanstankar, en del prov med sådan uppladdning. Försökspersonerna, med yllekläder och skor med gummi- eller torra lädersulor, fick sätta sig i en stol, antingen av metall uppställd på filtunderlag, eller av trä, och med sits klädd med plast, läder eller konstläder, hålla en metallstav i handen, resa sig upp och med staven beröra dels en metallskål fäst vid stolen innehållande bensindränkt bomull, dels en gaskamin av metall. Oftast, dock icke alldeles regelbundet, kunde bomullen, resp. gasen tändas på detta sätt. Proven var särskilt lyckade en dag, när relativa luftfuktigheten var 53 % — en ganska normal inomhusfuktighet — men gnista kunde åstadkommas även vid så hög relativ fuktighet som 80 %.

IFE QUARTERLY har i ovannämnda nummer börjat med en serie supplement, för att på detta sätt behandla de senaste erfarenheterna beträffande olika industriella risker. Första supplementet behandlar finare kemikalier — det finns fabriker som framställer tusentals olika sådana — och bryggerier.

B. Orre.

SUPERTYFON®

för brandalarm

Stor hörbarhet.
Ringa luffförbrukning.
Oberoende av elektrisk ström.
Drivs från fristående behållare eller befinnlig tryckluftledning.

Begär prospekt
nr 480

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ

GRUNDAT 1840

Jonsered och brandslangen

Jonsereds Fabriker fyller i år 125 år. Företaget startades av en till Göteborg år 1797 inflyttad skotte vid namn William Gibson, Gibson hade redan 1814 startat ett repslageri vid gamla Vädersågen i Göteborg och jämsides med detta satte han även igång en tillverkning av lin- och hampsegelduk.

Gibson insåg tidigt betydelsen av att ha kontroll över hela tillverkningsprocessen och han anlade därför även ett spinneri för spinning av garnet till segelduken. Detta var för övrigt det första mekaniska linspinneriet i Sverige. Tidigare hade endast handspunnet garn använts.

De gibsonska fabrikererna hade stor framgång och den ökade produktionen fordrade snart större utrymme och mera drivkraft. Gibson inköpte därför den i Sävveåns dalgång, 15 km från Göteborg, belägna egendomen Jonsered på vilken han fick lagfart år 1833. Till egendomen hörde ett vattenfall i Sävveån och hit förflyttades både spinneriet och väveriet. Härmed började den industriella verksamhet, som är förknippad med namnet Jonsered.

År 1839 utökades fabriken med en mekanisk verkstad, troligen från början endast avsedd som en reparationsverkstad för textilfabriker.

Den textila tillverkningen utvidgades mer och mer och kom så småningom att uppta en mängd artiklar inte endast av lin utan även av bomull. Liksom ifråga om flera av sina textilartiklar var Jonsereds även när det gällde brandslang hanbrytare i Sverige. Omkring 1858 påbörjades nämligen för första gången i vårt land tillverkning av linnebrandslang. Den första kända tryckslangen i världen tillverkades av segelduk i Holland 1672. Denna slog emellertid icke så väl ut, varför man övergick till att göra läderslangar, vilka givetvis var mycket svårhanterliga och svåra att få tätta. Under 1800-talet utvecklades brandsläckningstekniken avsevärt. Väveriteknikerna lyckades också någon gång under första hälften av 1800-talet åstadkomma en vävd slang, som motsvarade den tidens krav.

De som på Jonsered fick hand om tillverkningen av brandslang kom snart underfund med att det fordrades lin av mycket god kvalitet för att få fram en förstklassig slang. Genom att man hade eget häckleri och spinneri kunde garnet följas från råvaran till vävstolen och detta visade sig under årens lopp vara av utomordentligt stor betydelse för tillverkningens kvalitet. Den mångåriga nedärvda erfarenheten av brandslangstillverkning har lärt alla som

haft med denna sak att göra att ingenting får lämnas åt slumpen. Varje moment av tillverkningsprocessen måste noggrant kontrolleras för att en slang skall kunna hållas på en hög och jämn kvalitetsnivå.

Från början vävdes slangen på s. k. plattvävstolar och en sådan vävstol importerades någon gång under 1850-talet.

Slangen förbättrades oavbrutet och att även den plattvävda slangen som tillverkades på 1800-talet var av god kvalitet visar t. ex. den slanglängd, som Gävle brandkår år 1891 inköpte från Jonsereds. Denna slang som återköptes år 1938 hade varit använd vid eldsvådor från 1892 till 1935, således i 43 år. Vid provning 1938 var läckaget vid 6 kg tryck obetydligt och någon bristning i väven kunde icke iakttagas. Detta visar vad en god kvalitet och en god slangvård betyder.

Under 1900-talet har ju den tekniska utvecklingen på alla områden gått framåt mycket hastigt och brandsläckningstekniken har utvecklats i takt härmed. De fordringar på högre tryck som ställdes drev så småningom fram den rundvävda högtrycksslangen. Företaget var även här snabbt framme och för nuvarande generation av brandmän är denna brandslang väl bekant.

Efter 100 års fabrikation av linesslang har så den tekniska utvecklingen fört oss fram till den helsyntetiska slangen. Fordringarna på brandslangen har höjts och för att tillmötesgå bl. a. anspråken på absolut täthet och rötbeständighet har man i år börjat tillverka en slang som bygger på terylene som råvara i ytterväven och plast som innerbeläggning. Denna kombination, som man kommit fram till efter mångåriga experiment med olika slag av fibrer och beläggningar, ger en slang som är dels absolut tät även vid högt tryck, dels helt okänslig för rötangrepp. Den påverkas ej heller av oljor och syra och stelnar ej i stark kyla. Terylenefibern är oerhört stark och oöm i alla avseenden och dessutom lätt att rengöra, varför slangvärden minskas betydligt med denna slang.

De 100 år som brandslang tillverkats i Sverige har som vi alla vet varit en tid av oavbruten teknisk och industriell utveckling. Även i framtiden kunna vi vänta stora framsteg och stora nya problem att lösa. Jonsereds står väl berett att även i fortsättningen inom sitt område göra skäl för sitt motto "där tradition förenas med modern teknik".

Gunnar Jönsson.

Protokoll,

fört vid Svenska Brandkärernas Riksförbunds årsmöte den 8—9 maj 1958 i Uppsala.

Närvarande: Omkring 400 personer. Vid mötets offentliga del närvar dessutom representanter från inrikesdepartementet, länsstyrelsen, Uppsala stad, Danmark och Norge, försäkringsinrättningar m. fl.

Torsdagen den 8 maj
Enskild årsmötet

§ 1.

Utsågs direktör H. Lundin och brandchef F. Renström, Uppsala, att jämte ordföranden justera mötets protokoll.

§ 2.

Beslöts att vänta med fastställande av röstlängd till senare tidpunkt, om votering skulle behöva tillgripas.

§ 3.

Centralstyrelsens redogörelse för verksamheten år 1957 hade varit införd i tidskriften, varför årsmötet ansåg obehövt att uppläsa densamma. Redogörelsen lades med godkännande till handlingarna.

§ 4.

Revisionsberättelse för kalenderåret 1957 hade varit införd i tidskriften, varför årsmötet ansåg obehövt att uppläsa densamma. Ansvarsfrihet beviljades i enlighet med revisorernas förslag.

§ 5.

Till ledamöter i Centralstyrelsen omvaldes landshövding A. Nordenstam, riksdagsman R. Anderberg, brandchef E. Carlsson och direktör A. Åmell.

Till suppleanter omvaldes brandchef A. Bergdahl och direktör S. Runius samt nyvaldes brandstyrelseordföranden O. Källgren, Falun, efter brandstyrelseordföranden A. Melander, som på grund av sjukdom hemställt att få avgå. Det sistnämnda valet gällde t. o. m. årsmötet 1960.

§ 6.

Till ordförande i Svenska Brandkärernas Riksförbund omvaldes landshövding A. Nordenstam.

§ 7.

Såsom revisorer omvaldes direktör T. Wiktander, Linköping, och direktör K. H. Håkansson, Stockholm.

Såsom revisorssuppleanter omvaldes direktör R. Jardvall, Nyköping och direktör Å. Molin, Stockholm.

§ 8.

Beslöts att medlemsavgift för år 1959 oförändrad skulle utgå med kr. 15:— för brandkår och brandkårsavdelning samt kr. 8:— för personlig medlem.

§ 9.

Förelåg från Solna-Sundbybergs brandkår en motion om utökning av antalet ledamöter i styrelsen, så att representant för städernas brandstyrelser kunde beredas ledamotskap. Årsmötet beslöt att förslaget skulle överlämnas till styrelsen för övervägande.

Offentliga årsmötet

§ 10.

På Svenska Brandkärernas Riksförbunds och Uppsala läns Brandkårsförbunds vägnar hälsade ordföranden inbjudna gäster och övriga deltagare välkomna till dessa organisationers gemensamma årsmöte.

§ 11.

Ordföranden överlämnade Svenska Brandkärernas Riksförbunds förtjänstmedalj i guld till direktör A. Hedén, Alingsås, och brandchef A. Leijonhuvud, Linköping.

§ 12.

Ordföranden överlämnade Svenska Brandkärernas Riksförbunds förtjänstmedalj i silver med datumband till brandchef V. Bjertén, brandmästare T. Berggren, brandmännen S. Nilsson och A. Kam lind, samtliga Sundsvall, samt byråingenjör C.-A. von Krusenstierna, Stockholm, för insatser vid explosionsolyckan i Vindskärsvarv den 29 mars 1957.

§ 13.

Under huvudrubriken "Kommunal samverkan inom brandförsvaret" höll brandchef N. Grönvall, Göteborg, ett inledningsföredrag. Vidare hölls anföranden av sekreterare F. Kaijser, Svenska Landskommunernas Förbund, aktuarie G. Benktander, Landsbygdens Försäkringsbolag och aktuarie I. Sternberg, Centralstället för Svensk Brandskadestatistik. Intressanta och värdefulla synpunkter framfördes i alla föredragen, vilka livligt uppskattades.

§ 14.

Besöktes Svenska Brandredningsföreningens omfattande utställning av brandmateriel.

Bidrag till släckningskostnad

Ett försäkringsbolag har hos Släckningskostnadsnämnden hemställt om utlåtande rörande viss ersättningsfråga i samband med brand den 19 oktober 1957. I skrivelsen framhålles:

"Denna brand har utbrutit i en snickerifabriksbyggnad tillhörig vår ovanstående försäkringstagare. Stora skador anställdes på såväl byggnad som innehåll däri. Till följd av att storm rådde vid brandtillfället antändes ekonomibygnaderna på en gård, belägen på c:a 200 meters avstånd från snickerifabriken.

Till branden i snickerifabriken kallades L. borgarbrandkår. U. och V. brandkårer tillkallades även, vilka brandkårer i huvudsak fick inrikta sig på att bekämpa elden i ovannämnda ekonomibygnader.

§ 15.

På inbjudan av Uppsala stad intogs gemensam lunch på Östgöta Nation.

§ 16.

En synnerligen förnämlig praktisk demonstration av brandmateriel, anordnad av Svenska Brandredskapsföreningen, besågs av deltagarna.

§ 17.

Intog deltagarna gemensam middag på Norrlands Nation i Uppsala.

Direktör A. Hedén frambar under middagen samtliga medaljörers tack för de utmärkelsetecken de tidigare under dagen fått mottaga.

Fredagen den 9 maj

§ 18

C:a 175 av mötesdeltagarna företog en bussutflykt varvid följande besågs:

Uppsala domkyrka, där brandchef F. Renström lämnade en intressant redogörelse för brandförsvarsanordningarna, Statens Maskinprovningar, där direktör H. A:son Moberg fängslade visade och förklarade anstaltens lokaler och uppgifter. Sedan lunch intagits på Ultuna Kårhusrestaurant besöktes Uppsala slott, Gustavianum och universitetet.

Som ovan
Arne Hegen

Justeras

Allan Nordenstam
Herman Lundin
Folke Renström

Enär de brunna riskerna är belägna inom L. municipalsamhälle har vi i skrivelse meddelat kommunen att enligt gällande bestämmelser i släckningskostnadsöverenskommelsen ersättning för lämnad släckningshjälp i förevarande fall inte utgår till kommunens egen brandkår. Däremot utgår ersättning med 2/3 för de båda främmande brandkårens kostnader. Samtidigt som vi tillskrev kommunen hänvisade vi till Släckningskostnadsnämndens utlåtande nr 82/1957, av vilket utlåtande vi tillställde kommunen en fotostatkopia. Brandstyrelsen i L. kommun har dock ej godkänt att släckningskostnadsersättning utbetalades på ovan nämnt sätt utan önskar erhålla full ersättning för samtliga brandkårens kostnader. Som motivering därtill har L. brandstyrelse anfört att "L. kommun sedan år 1951 har övertagit brandförsvaret i L. municipalsamhälle, så något municipalsamhälle finnes inte beträffande brandväsendet". Samhället har m. a. o. övergått från brandstadgans avd. I till dess avd. II. Brandstyrelsen har vidare meddelat att "det finnes intet annat bolag, som vägrat utbetala sådana kostnader" och har dessutom hänvisat till länsbrandinspektören i länet in frågan. Vid telefonkontakt med länsbrandinspektören har denne meddelat som sin åsikt att full ersättning bör utgå i detta fall. Som skäl härför har länsbrandinspektören anfört att någon kommunalrabatt för risker inom samhället inte lämnas."

Släckningskostnadsnämndens utlåtande i ärendet lyder:

Såsom närmare utvecklats i nämndens utlåtande nr 82/1957 medför den omständigheten att ett municipalsamhälle övergått från brandstadgans avd. I till dess avd. II icke någon ändring i bestämmelserna rörande ersättning av släckningskostnader inom samhället, förutsatt att någon av de andra stadsstadgorna alljämt gäller därstädes. I förevarande fall betyder detta att ersättning icke lämnas för de kostnader, som hänföra sig till L. kommuns egen brandkår, vilken även är samhällets brandkår, medan ersättning utgår med 2/3 för tillkallad främmande släckningshjälp. Efter vad nämnden inhämtat är numera icke blott L. brandkår utan även V. brandkår att hänföra till kommunens egen brandkår. Ersättningskyldigheten begränsar sig alltså till U. brandkår, för vilkens kostnader ersättning enligt överenskommelsen bör utgå med 2/3.

NYTT FRÅN BYGGNADSTYRELSEN m. fl.

Skyddsbelagd papp som taktäckning.

För taktäckning av byggnad med icke brandsäkert taklag godtages enligt 66 § byggnadsstadgan och med stöd av därav lämnat godkännande (bilaga 5 till BABS 1950) för närvarande generellt endast taktegel, skiffer, plåt och asbestcementplattor. För andra slag av taktäckningsmaterial erfordras således dispens för denna användning.

Vid förfrågningar rörande möjligheten att använda skyddsbelagd papp som taktäckningsmaterial hänvisar byggnadsstyrelsen till den möjlighet som byggnadsnämnd och länsstyrelse har enligt 73 § 1 mom. byggnadsstadgan att för visst fall medgiva avvikelser från bl. a. 66 § byggnadsstadgan.

Byggnadsstyrelsen har jämlikt 66 § byggnadsstadgan vid olika tillfällen efter bedömning av förhållandena i varje särskilt fall ur brandskyddssynpunkt medgivit användning av skyddsbelagd papp som taktäckningsmaterial på icke brandsäkert underlag. Vid bedömningen har hänsyn tagits bl. a. till storleken av den sammanhängande planytan av papptäckta byggnader samt byggnadernas utformning och belägenhet. Vid medgivande av taktäckning med papp har förutsatts att pappens egenskaper är sådana att den skyddar underlaget mot antändning av flygbränder enligt statens provningsanstalt normalmetod för flygbrandsprovning. (1.10.1957)

Användning av s. k. fiberplank.

Fiberplanken, som för ytterväggar huvudsakligen tillhandahålles i standardformatet 30 cm × 10 cm och av rumshöjd, består av en kärna av poröst träfibermaterial med pålimmade kantlister av trä. En dylik vägg motsvarar således en vanlig regelstomme med isoleringsmaterial. Något skäl att ur hållfasthetssynpunkt begränsa användningsmöjligheterna till en-

bart enplanshus anser byggnadsstyrelsen icke föreligga.

Ur brandskyddssynpunkt har i byggnadsstadgan eller styrelsens anvisningar till densamma icke angivits några föreskrifter för utförande av den bärande stommen i en- och tvåfamiljshus. Några särskilda krav på brandegenskaperna hos isoleringsmaterial i dylika byggnader har heller icke uppställts. Sälunda har isolering och beklädnad med exempelvis träfiberskivor varit ett vanligt utförande i småhus.

I särskilt yttrande har från brandskyddshäll framhållits att fiberplankens användning bör begränsas till enplanshus med hänsyn till den besvärande rökutvecklingen som uppkommer vid brand i fiberplanken. Något stöd i den gällande byggnadslagstiftningen för nämnda krav finns emellertid icke. Det torde för övrigt kunna ifrågasättas, om fibermaterialet ger en mer besvärande rökutveckling än andra brännbara isoleringsmaterial, som används i småhus. Det bör även beaktas att av största betydelse, när det gäller att underlätta livräddning och brandbekämpning vid eldsvådor, är brännbarheten och rökutvecklingen hos invändiga vägg- och takbeklädnader. Enligt tillgängliga uppgifter utföres den invändiga beklädnaden i hus med väggar av fiberplank på konventionellt sätt. Styrelsen, som i denna fråga samrått med Statens brandinspektion, finner sålunda icke något skäl ur brandskyddssynpunkt för begränsning av användningsmöjligheterna av fiberplank till enbart enplanshus. (20.11.1957)

Ventilationstrumma för friskluft.

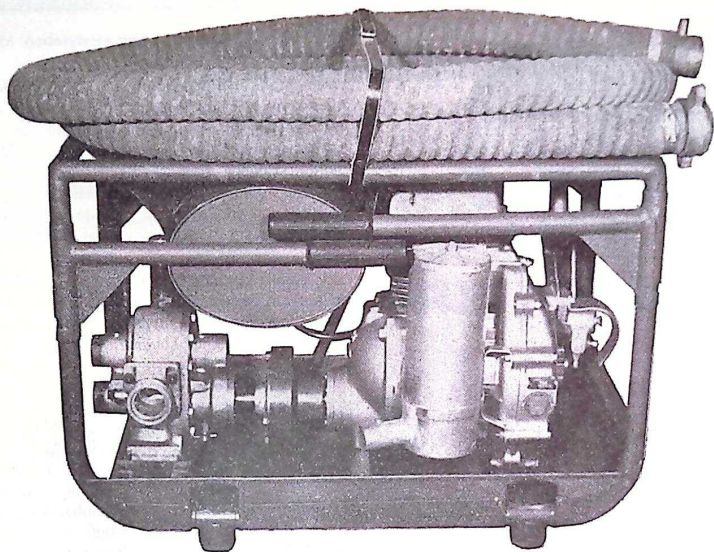
Stuckatörfirman Otto Berg har anhållit om byggnadsstyrelsens utlåtande om BENY-röret, avsett att användas till friskluftkanaler.

Röret är rektangulärt och utfört med sidorna av ca 2 cm tjocka porösa träfiberskivor, invändigt slammade med cementvälling och utvändigt med cementbruk på ett bandage av juteväv. På två sidor är ett ca 0,5 cm tjockt skikt av kalkcementbruk pålagt som underlag för puts.

Ehuru här ifrågavarande kanalelement är utfört av brännbart material, anser byggnadsstyrelsen efter samråd med statens brandinspektion, att hinder icke föreligger för byggnadsnämnd att med stöd av 73 § 1 mom. byggnadsstadgan medge dess användning för sådan friskluftkanal, belägen inom en och samma lägenhet, som dras från ytterfasad till utrymme inom lägenheten t. ex. skafferiet, och som icke föres genom konstruktion som skall vara brandsäker.

(2.9.1958)

B. Sjöstrand.

Ny motorspruta

Tempus nya motorspruta typ 200/10 har konstruerats med utgångspunkt från förslag till svensk standard för motorsprutor, klass 1 och i syfte att motsvara Kungl. Civilförsvärsstyrelsens fordringar på en liten bärbar motorspruta. Ett stort antal Tempus 200/10 har också upphandlats av Civilförsväret och Vattenfallsstyrelsen.

Denna nya motorspruta är ovanligt lättskött och lättstartad. Man behöver praktiskt taget bara öppna bensinkranen och dra igång motorn. Stora ansträngningar har också lagts ned för att få den liten och kompakt, och den är därför lätt att stuva i bilar och att bära med sig.

Ring eller skriv efter fullständiga tekniska uppgifter.

Här några data:

Kapacitet: 200 l/min vid 10 kg/cm² tryck
Dimensioner: 74×43×50 cm

Vikt: Med lättmetallpump, sugslang, verktyg samt fulltankad ..... 76 kg
Med brönsppump, komplett .. 82 kg

Motor: Luftkyld tvåtaktsmotor fabrikat Hirth, 10,5 hk

Pump: Tempus kugghjulspump med korrosionsfria kugghjul och Ferobestos lager, nedvälad till 2000 r/m

Start: Med startspak

Evakuering: Pumpen är självsugande

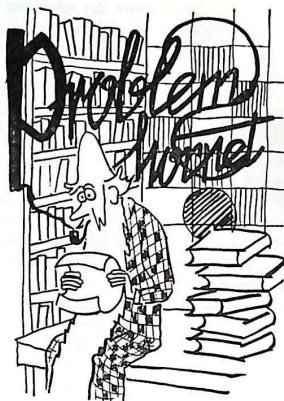
Transport: Sprutan är försedd med infällbara handtag

Pump och bensintank kan lätt monteras av för separat transport.

Tempus

- **STOCKHOLM**, Kungsgatan 38 – Tel. 010/11 18 35, 11 34 40, 20 52 05, 21 58 14
- **GÖTEBORG**, Örng. 1 D, Mölndal – Tel. 031/16 03 31
- **MALMÖ**, Mäster Johansgatan 5 – Tel. 040/97 59 12

AB SVENSKA TEMPUS

Kan Du klara följande frågor?

1. Vad menas med uttrycket en skorsten "firar igen" och vilka åtgärder bör vidtagas här emot?
2. I en större magasinsbyggnad, uppförd på träkonstruktion med ytterväggar och tak av obrännbart material, har brandchefen fördrat flamskärmar. Vad avses med flamskärmar? Vilka ytterligare byggnadsåtgärder bör dessa kompletteras med för att full effektivitet skall uppnås? Vad avser brandchefen vinna genom denna föreskrift?
3. Är det släckningsledarens skyldighet att taga hand om det arbete, som innefattas i begreppet "skydd mot sekundärskador"?

Svar i nästa nummer.

Svar på frågorna i nr 11/58:

1. Vad menas med "vätt vatten" och har detta någon betydelse i samband med brandsläckning?

Svar: Man tycker ju att allt vatten är vätt, men vanligt vatten är utsatt för en viss sammanhållande kraft, den s. k. ytspänningen, som t. ex. håller ihop vattendroppen och ger denna dess runda form. Genom att tillsätta vätmiddel till vattnet nedsätter man ytspänningen och kan därigenom få vattnet att snabbare väta igenom ett hårt packat fibermaterial, t. ex. bomull i balar. Det anses också att man vid användning av finspridda strålar (dimma) får en förhöjd verkan om vätt vatten användes.

Vätmedlet är starkt korroderande och kan inte

förvaras uppblandat med vatten t. ex. i brandbilens vattentank. Det förvaras därför lämpligen i glas- eller plastkärl och tillsättes vattnet först vid släckningsarbetet. Detta tillgår vanligen så att man blandar ett i förväg bestämt mått vätmiddel med vatten i pyttspruta eller också använder man ett Baby-Kometrör, som suger utspätt vätmiddel från en dunk. Tillsatsen av vätmiddel skall vara mellan 0,5 och 1 %, beroende på fabrikat. I Sverige torde det f. n. endast vara några av de största brandkårerna som använder sig av vätt vatten vid släckning av bränder, särskilt i bomullsbalar, korkisolering och liknande.

2. En industri avser att uppföra ett lagerskjul av korrugerad aluminiumplåt och rådfrågar brandchefen om lämpligheten härav. Vad skall han svara?

Svar: Korrugerad aluminiumplåt har på sista tiden fått en ganska vidsträckt användning vid uppförande av skjulbyggnader, inhägnader o. dyl. Man får en lätt konstruktion, som inte rostar och ofta har ett tilltalande utseende. Materialet kan räknas som obrännbart men har ganska låg smältpunkt (550—650°C), varför det vid häftigaste brand helt enkelt smälter och rinner ned. Jämfört med asbest-cementplattor (Eternit, Invarit m. fl.), vilka är sköra och lätt spricker sönder, t. o. m. explosionsartat, vid påverkan av värme och släckningsvatten, får man nog säga att Al-plåten är att föredraga. I avsaknad av mera ingående brandtekniska prov på området anser man f. n. att Al-plåt kan tillåtas där vanlig korrugerad stålplåt skulle ha godtagits. Då konstruktionen är svag brandtekniskt sett måste man kräva hyggliga avstånd till närliggande risker och vid brandsyn se till att dessa avstånd hålls fria från belamring med brännbart material.

3. Skall förekomsten av behållare med kondenserad petrolemgas (KP-gas, Gasol) utmärkas med vanliga "gastubsskylten"?

Svar: Enligt bestämmelse i brandordningen skall behållare med komprimerad gas (alltså inte bara acetylengas utan även syrgas, luft, kvävgas, vätgas o. s. v.) förvaras på av brandchefen godkänd plats. Förvaringsplatsen skall utmärkas genom särskilt anslag. Nu är väl KP-gas närmast inte komprimerad utan kondenserad, d. v. s. brännbar vätska, men ser man till gasolflaskornas beteende vid brand blir skillnaden i förhållande till övriga gastuber liten. Vid alltför intensiv upphettning av flaskan kan dess säkerhetsmembran icke förhindra explosion. Att varningsskylt behövs torde alltså vara klart då det gäller gasolflaskor eller större flaskor. Däremot vore

Om eldsvåda

skriver Knut Hagberg den 23 november i Sv. D. nedanstående för brandmännen intressanta och uppskattande rader.

Man är en mycket dålig journalist om man inte kan fortsätta tankegång och manus fast man blivit avbruten. Det har inte heller hänt mig förut att jag kommit av mig definitivt vid skrivmaskinen. Men någon gång skall vara den första. Jag höll just på att utveckla mina synpunkter på ett ämne som låg mig om hjärtat, då jag plötsligt blev avbruten av ett allmänt ropande: Det brinner, det brinner! Ja, vad som brann var verkligen den hydda, som nödtorftligen skulle skydda mig från höstens slagregn och vinterns köld. Det var en för mig absolut ny sensation.

En del människor är roade av att se eldsvådor, andra är det inte. Det berättas om den gamle biskop Billing i Lund, att han som ordförande i något riksdagsutskott hade att behandla ett lagförslag rörande mordbrand. En av utskottsledamöterna förklarade som sin mening, att en pyroman måste betraktas och behandlas som totalt sinnessjuk. "Säg inte det", yttrade Billing. "Jag är mycket road av att se det brinna. Men jag tycker det är orätt att anlägga eld, och därför låter jag bli."

Eldsvådor som folknöje trodde jag emellertid meraörde det förgångna till. På Karl XIV:s tid lär de ha varit mycket estimerade, inte minst av kungen själv. Men jag kan försäkra att det inte var någon som klappade händer på Öland i somras, när vi ute på Alvaret såg det brinna i Hagby. Men biskop Billing visste tydligen mer om människohjärtat än vad jag trott mig göra. Den lärdomen blev den enda egentliga behållningen av min lilla eldsvådupplevelse.

Enligt statistikens regler bör man väl i allmänhet inte vara med om mer än en eldsvåda i egen bostad, och därför skall jag väl inte själv behöva profitera på av andra vunnit erfarenhet. Men dem som ännu har sin eldsvåda framför sig vill jag ge ett gott råd: tänk inte bara på att rädda vad som är dyrbarast, vad som har det största affektionsvärdet eller det största ekonomiska värdet. Tänk också på vad man

det att skjuta över målet att kräva skylt för t. ex en P-11 flaska i en sommarstuga.

Oavsett vilken typ av gasbehållare det gäller har skylten till uppgift att vid brand varna släckningspersonalen. Av den anledningen torde det ändå vara mest ändamålsenligt att ha endast en typ av varningsskylt. Den standardiserade skylten skulle alltså användas även för gasolbehållare.

K. E. Nilsson.

oundgängligen behöver under det närmaste dygnet. Det är rysligt obehagligt att upptäcka att man plötsligt inte har några kläder. Jag tänkte bara på att rädda vad jag satte mest värde på, inte vad jag bäst behövde. Det är troligen en normal reaktion. Nu blev det inte så farligt, men det var nära ögat. Jag upptäckte också, att man tänker rätt trögt i en sådan här situation.

Den andra behållningen av äventyret blev en djup och stark respekt för svenska brandmän. Jag trodde att brandrök var något starkt och stickande, men hade ingen aning hur vidrigt äcklig, hur otäckt kväljande den är eller kan vara. Min eldsvåda var naturligtvis småsaker i brandmännens ögon, men jag fick åtminstone en hälsosam inblick i vad det egentligen är de ger sig in i och bemästrar. Och så snabbt de kommer och så lugnt de arbetar!

Känslor av helt motsatt art framkallade de skådelystna. Det var givetvis mest — fast visst inte bara — småglin. De kom lika fort som brandkåren. Jag trodde inte att det fanns så mycket ungar i grannskapet. Och inte missunnade jag dem nöjet så länge de nöjde sig med att vara passiva åskådare. Men mitt tillamod tog slut när jag gnodde i mitt anletes svett och några ynglingar högg mig i rocken. "Hör du, säg vad en ordentlig klocka är, för vi måste i tid till plagget efter frukostrasten." Det var ju visserligen bara en relativt hövlig fråga, men den gjorde mig ordentligt arg. Jag förstod att i deras ögon var mitt jobb bara deras muntrationsnummer och att det var min minsta skyldighet att också vaka över att denna ungdomsskara inte kom försent till lektionen. Jag kunde bara åstadkomma ett morrande, men det måtte ha varit expressivt, ty gossarna drog sig tillbaka till sin parkett. Av röken hade jag fått en våldsam huvudvärk, men den sköljdes bort av ilskan. Men jag vill sluta med en varning: om jag en gång till släpar ut ägodelar ur ett brinnande hus, kom då inte och fråga vad klockan är! För då blir det mer än morr!

Walter Bergström död.

Förre brandchefen i Helsingfors, Walter Bergström, avled den 27 oktober i år i en ålder av 77 år.

Redan år 1917 blev Walter Bergström förste brandmästare vid Helsingfors brandkår, där han år 1931 utsågs till brandchef. Under de 17 år, som han innehade denna tjänst, fick han bl. a. även leda brandförsvaret i Helsingfors under krigsårens svåra bombanfäll.

I tacksamhet lever minnet bland svenska, äldre yrkeskamrater av den framstående brandförsvarensmanen, och den gode vännen och kamraten av den gamla stammen, Walter Bergström.

NYTT PÅ JEEPFRONTEN

Ny **LAND-ROVER** med 77 HK motor, vackrare linjer på hytt och kaross, se bilden, samt många andra finesser, totalvikt 2.500 kg.

Ny frambyggd **WILLYS-OVERLAND** med 105 HK motor, stort materielutrymme, totalvikt 3.200 kg. Bilden visar vår typ med förlängd hytt.

Båda dessa typer äro mycket lämpliga som slangutläggare.

GÖR EN FÖRFRAGAN HOS OSS OCH MEDDELA EDRA ÖNSKEMÅL!

Kort leveranstid

Billiga priser.

Patenterad slangutläggare.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD

Tel. 133 33

NYHETER från BRISSMANS

Vår patenterade **SLANGUTLÄGGNINGSLÅDA** tillverkas numera i alla önskade storlekar för jeepar, brandbilar och bogserbara slangkärror. Bogserbara slangkärror med **TORSIONSFJÄDRING** tillverkas även.

Vid inköp av slangutläggningslådor så se till att Ni får en **BRISSMANLÅDA**, ty den är den enda som kan lägga ut slang i utryckningsfart. Den betjänas endast av bilföraren. Se även till, att licens- och patentnummer 153065, finnes anbringat på lådan, ty eljest är den ej laglig.

TELELUX en ny stavlampa med laddbart batteri, obegränsat antal uppladdningar, batteriet insättes direkt i en vanlig väggkontakt för växelström. Helt syrefritt varför kontakter och hylsor håller, — det enda som förbrukas är glödlampan.

Begär pris och närmare upplysningar från

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD

Telefon 133 33

Branddagen i Skivarp 1958

Den traditionella branddagen för Ystad med kringliggande orter hölls lördagen den 16 augusti 1958 i Skivarp. Förutsättningen för dagens övning var att genom sabotagehandling eld hade utbrutit inom Skivarps sockerfabrik. Men innan vi kom till själva övningen samlades kårerna i och för uppmarsch till torget. FBC i Ystad musikkår konsertade under uppmarschen. Avlämning skedde till branddagskommitténs ordf., chefen för Frivilligan i Ystad, konsul Hugo Schultz, som i sin tur avlämnade hela den samlade styrkan till ordf. i Skivarps kommunalnämnd, Ragnar Andersson. Denne uttryckte i ett kort anförande sin och kommunens glädje över att branddagen förlagts till Skivarp. Han underströk vikten av samövningar för effektiviteten vid bekämpande av större eldsvådar.

Första skedet i övningen, som på ett förtjänstfullt sätt upplagts av v. brandchefen i Ystad Konrad Siggelkow, var en explosion i sockerfabrikens pannrum. Samtidigt inträffade explosioner på ett flertal platser

En av brandkårenas insättes mot "Röde Hanen".

inom fabriksområdet. Fabriken industribrandkår sattes först in, men kunde inte ensam klara av "branden". Hjälp från flera brandkårer rekviderades och först kom Vemmenhögskåren, som bl. a. skumbegjöt oljecisternen. Därefter anlände kårerna i den ordning de hade kortaste vägen till "brandplatsen". Alla insattes i sina olika moment och samtliga gick till verket med verkligt allvar inför uppgiften. Till detta bidrog nog inte minst det effektfulla med utlagda rökbomber. Publikens, som var ganska talrik, uppskattade såväl detta som brandmännens snabba arbete.

Länsbrandinspektören Folke Rosenberg uttryckte i ett tal vid den gemensamma middagen, sin beundran

över den snabbhet och skicklighet, med vilken brandkåren fullbordat sina uppgifter. Han underströk att eftersom ingen kommun kan beräknas hålla ett brandförsvar som är tillräckligt vid större brandkatastrofer, så är samverkan till gemensam slagkraft den enda tänkbara vägen. Behovet av samövningar blir därför aktuellt och hr Rosenberg harangerade såväl kommitténs ordf., konsul Schultz som v. brandchef Siggelkow för deras arbete med övningsprogrammet. Men, sade hr Rosenberg, något som glädde mig var med vilken precision allting klaffade. Och alla gjorde vad på dem ankom utan vare sig prat eller skrik.

Skivarps Gästgivaregård hade all heder av den middag som serverades de 400 deltagarna, damer och gäster medräknade, och för vilken Vemmenhögs kommun stod som värd.

Följande brandkårer deltog: Bjärsjölagård, Glemminge, Högestad, I 7, Ljunits, Löderup, Lövestad, Rydsgård, Sjöbo, Stenberget, St. Köpinge, Tolånga, Valleberga, Vemmenhög, Vollsjö samt FBC i Ystad jämte sin musikkår.

I. L.

Brandskydd ombord i fartyg

var ämnet för en konferens i Göteborg den 21 november i år till vilken inbjudan utfärdats av Kungl. Sjöfartsstyrelsen och Svenska Brandskyddsforeningen.

Landshövding A. Nordenstam kunde vid konferensen hälsa inte mindre än c:a 240 deltagare — huvudsakligen från rederinärningen, men även, bl. a., brandbefäl från några större hamnstäder i landet — för diskussion främst kring frågor om brandrisker och brandskydd ombord samt om släckningsmaterielens ändamålsenlighet och skötsel.

Vid konferensen framstod med önskvärd tydlighet att en översyn av gällande säkerhetsbestämmelser är synnerligen angelägen om fartygens brandskadekurva skall kunna vändas nedåt.

Ett led i strävan för ökat brandskyddskunnande ombord på fartyg utgör filmerna "Släcka till sjöss", "Brand i bostäder ombord" och "Brand i maskinrum", vilka tre synnerligen instruktiva och lyckade filmer premiärvisades i samband med konferensen.

Ek.

Instruktion

för Tornväktarne gifven år 1748

Den gamla tornväktare-institutionen, som ännu lever kvar i Ystad, har i år låtit tala om sig i dagspressen. Vi återge här en 210 år gammal instruktion för tornväktare.

1) Kyrkan skal hafva sina vissa Tornväktare, af hvilka, för desto bättre vaksamhets skul, alltid 2:ne tillika varje natt skola i Tornet vakt hålla, om vintertiden emellan den 1 Oktober och sidsta Martii ifrån kl. 8 och om Sommaren emellan den 1 April och sidsta September, ifrån kl. 10 om aftonen, intil den tid om morgonen, då ringning sker till Portarnas öppnande. Försummar någon Tornväktare, när dess börd är, att i rättan tid infinna sig i Tornet, böte första gången 5 daler, andra gången dubbelt, och 3:die gången miste tjänsten, men bliver han aldeles ute, eller, för än rättan tid är, går derifrån, have tjänsten redan förverkat. Haver någon lagligt förfall, då skal den av de andre, som närmast i ordningen är, vaktgörandet i hans ställe förrätta.

2) Tornväktarna skola under pågående vakt, vara nycktre, samt flitige och vaksamme, och hålla utlik

på alla sidor af Staden, och noga efterse, om någon farlig Eld sig någorstädes visar. Och på det man om deras vaksamhet så mycket mera må vara förvissad, åligger det dem, at hvar fierdedels tima, å alla sidor af Staden ropa genom Bläcklur hvad lockan är. Beträdes någon med försummelse derutinnan, eller sover, eller ock är drucken på sin vakt, böte första gången 5 daler, andra gången dubbelt och tredje gången avsättes. Ei må någon i Tornet röka Tobak, hafva annan bar eld, eller tillåta det någon annan, vid straff av 18 par spö. Timar skada där af, miste livet.

3) Så snart de förmärka Eld vara lös, skola de genast klämta, och genom Luren utropa i vilket Quarter det är, samt med klämtningen sedan fortfara så länge olyckan pågår, aktande att det sker hastigare och långsammare alt som Elden til- och aftager. Försummar någon Tornväktare, at med klämtning gifva Elden tidigt tillkänna, när han det bordt, eller kunnat varse blifva, plikte med 40 daler, eller i brist på botum, med spöslitande och vare aldrig mera ombetrodd, en sådan syssla at förrätta. Brottet må härröa af dess uteblivande utur Tornet, Fylleri, Sömnaktighet eller vad annan dess skuld det hälst vara må. Yppar sig Wåd-Eld om dagen, då skola Tornväktarna genast sig upp i Tornet begifva, och med klämtande på samma sätt sig förhålla.

Brandsynestatistik

Ända sedan år 1947 har inom Västernorrlands län sammanställts antalet "brandsynade" fastigheter och vissa förelägganden i samband härmed.

Sammanställning över gjorda brandsyneanmärkningar vid brandsyn åren 1947—1958

År	Antal bes. fastigh.	Säkerh-proppar	Elin-stall.	Bristf. eldst.	Skorstens-stock.	Spån-tak	Garage	Olje-eldn.-install.	Eldf. oljor	Eldsl.-matr.
1947	32.116	3.546	1.837	2.566	4.648	2.422	—	—	—	—
1948	35.608	1.868	1.089	1.715	3.150	1.547	—	—	—	—
1949	32.601	1.661	1.007	1.322	2.352	1.162	—	—	—	—
1950	40.834	1.221	1.661	2.331	2.094	1.020	—	—	—	2.731
1951	38.534	1.103	1.727	1.514	1.990	1.008	—	—	—	1.648
1952	39.055	867	1.750	1.443	1.963	915	—	—	—	1.926
1953	31.553	549	1.268	639	1.178	684	—	—	—	1.271
1954	34.990	685	1.247	840	1.152	619	—	—	—	1.640
1955	33.277	539	902	1.111	1.322	646	—	—	—	1.546
1956	32.948	629	841	724	1.075	554	—	—	—	1.272
1957	32.184	470	735	914	1.070	782	—	—	—	1.352
1958	34.155	261	508	672	1.059	640	296	252	29	1.058

Siffrorna ger belägg för att det förebyggande brandförsvaret har förbättrats för varje år och hur många brandsaker, som plockats bort. Några kommentarer till tabellen torde vara onödiga men väl ett konstaterande att brandsyn är nödvändig.

A. H.

Brandkärskruss

	GÖR RÖK DUKAR HUNDEN KRYCKOR	OFARLIG ISOLERING	INGET FÖR GRADNÄ	FÖRAR- ÖVNING	BRAND- SYNE- BEVÄN- TER	SPELAR MÅNG EN BRANDMAN	SAMMAN- BENTNING.	ÄR EJ CHEFEN I FALUN
		TJUCKER GELJER OM		I-C REKTOR		FÖR FRED		GETR VATTEN
ANVÄNDS SÄLLANA NUMERA		BAT GÖRKA EN VEST				HAR INGA KONTAKT PROBLEM	BOR ENDAST LEJONT GÖRA	
GÖR PLOG				KSA- PRESI- DENT		GUTNA STIK- RED- SKAP		ÄR BRAND- INGENJÖR
VÄCKER BRAND- MAN				HEKAN DE			ÄR KL BARE SKAL- DJUR	
ETT KOMPANI BÅK NÄRM.	TIDS- BESTÄM- NING.	SIDO- RÄV BÅK- VERK			HÖGST			
BRÅ VID TILLBUD								
FÄRG MEDICIN		KAN SJÄLV- ANTÄNDA.		VAR INTER- NATIONELL LA ADONIA	KÄND JAPAN		TRAFIK- FÖRETAG	
NOT O- HÄR	ÄRE- STÄLNING		FLICKA VÄRT			DOOR PA GRÖN O	PERSON BIL TYP	
FÖR FEM BRÅ			HELGON FÄR SLANG			I TRYCK		
LATA SKAP			"HÄLL DEL				ÄR BÖNA SKOGARE FID	
			I SAG NET		LITEN MAN			
	STRÖM- TILUM		"ÄLDST		LETAS EFJÄR SCHMARTID.			YTA

Brandkärtidskrift kommer här med en "julsöt" i form av det så populära bildkorsordet, men på vårt speciella yrkesområde. Vi hoppas Ni skall finna nöje i att söka knäcka nöten. Ev. återkommer vi vid tillfälle med flera liknande uppgifter.

Insänd Er lösning till Brandkärtidskrift, Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobs-
gatan 14, Stockholm C, i kuvert som i nedre vänstra hörnet är märkt "Brandkärskruss", i
så god tid att brevet är oss tillhand *senast den 10 januari 1959*.

Först öppnade rätta lösning belönas med 15:— kr., de tre följande med vardera en
gratisprenumeration å Brandkärtidskrift för år 1959.

Ni har väl inte glömt att prenumerera för år 1959?

Ny svensk PULVERDIMSLÄCKARE

“PULVER-KUSTOS” typ 12

(frostfri)

för brand i **ELDFARLIGA OLJOR** och
ELEKTRISKA HÖGSPÄNNINGSANLÄGGNINGAR

SNABB i funktion

FANTASTISK släckningsverkan

Extra finkornigt specialpulver

LÄTT att hantera och omladda

Kolsyretub med rattventil

Brandredskapsfirman

ODENIUS

AKTIEBOLAG

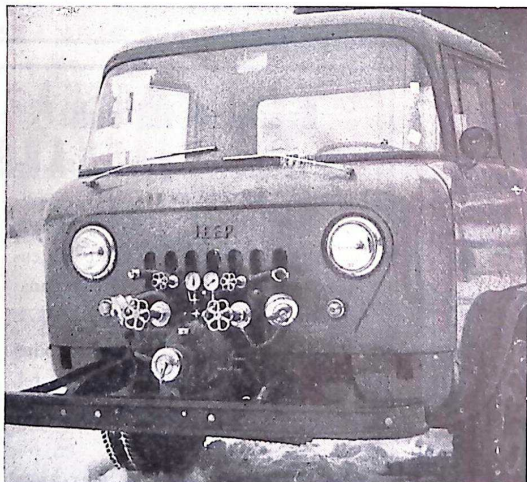
Box 350

GÖTEBORG 1

Tel. växel 17 31 20

FRONTPUMPAR

för upp till 2600
lit/min vid 9 kg/cm²

Med avgasevakue-
ring, oljekylning och
synkroniserad kopp-
ling till motorn.

Kort leveranstid.

WILH. RUBERGS
Fabriks-Aktiebolag

L Ä N G E B R O

Tel. Kristianstad

101 74 och 101 78

Brandförman

En befattning som brandförman vid Oxelösunds brandkår är härmed ledigförklarad. Befattningshavare skall ha genomgått brandmästarekurs kat I vid Statens Brandskola.

Begynnelselönen enligt A 12. Beklädnad enligt beklädnadsplan.

Avgifter för befattningshavarens pensionering betalas av staden. Önskar sökande tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring för löneklassuppflyttning skall anmälan därom göras i ansökan. Beslut om dylik uppflyttning fattas av stadsfullmäktige.

Befattningshavaren är skyldig underkasta sig gällande tjänste-, avlönings- och pensionsreglementens bestämmelser och de ändringar, som däri kunna komma att beslutas. Familjebostad om två, ev. tre rum och kök ordnas.

Friskbetyg och åldersbetyg lämnas först efter anfordran.

Ansökan ställd till brandstyrelsen och åtföljd av meritförteckning, betygsavskrifter samt de övriga handlingar, som sökande önskar åberopa, skall ha inkommit till brandstyrelsen i Oxelösund senast den 15 januari 1959.

Oxelösund den 5 december 1958.

Brandstyrelsen.

Befattningen som

Vice brandchef tillika brandmästare

vid Köpings stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Kompetensfordringar enligt 7 § brandstadgan.

Befattningen är placerad i lönegrad A 13. Beklädnadsersättning utgår enligt gällande bestämmelser.

För innehavare av befattningen gälla stadens tjänste- och pensionsreglementen (NTR 1954 och NPR).

Sökande, som önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring för löneklassuppflyttning, skall ange detta i ansökan.

Till brandstyrelsen ställd ansökan skall vara brandchefen i Köping tillhanda senast den 1 februari 1959.

Upplysningar om tjänsten lämnas av brandchefen, tel. 109 07.

Köping den 28 november 1958.

Brandstyrelsen.

Nytt från

Byggnadsstyrelsen m. fl.

Rubricerade artikelserie började i förra numret och kommer att t. v. återfinnas i varje nummer med en så placerad sida, att artiklarna kan utrivs och samlas separat.

Ett mindre antal särtryck av serien finns successivt att köpa hos Svenska Brandkårens Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C.

Brandbil till salu

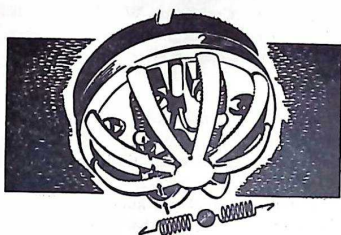
Bilen är en Chevrolet 1938, typ HSSP 157, försedd med 78 hkr. motor, täckt, med plats för 12 man samt fack för slang, öppet flak $2 \times 1,35$ m. Vattentank om 500 liter, fläktremsdriven panamapump. Dragkrok finnes.

Övriga upplysningar m. m. om bilen lämnas av brandchefen i Vartofta, tel. Falköping 300 57, under arbetstid tel. 300 10.

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är överträffad*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

**AUTOMATISKT
BRANDALARM A-B.**

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Brövallagatan 8

Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Bemärkelsedagar

60 år.

11/1 Garmén, A., brandmästare, Bromma.
12/1 Sunesson, E., brandchef, Hammarö.

50 år.

1/1 Hedlund, E., v. brandchef, Simrishamn.

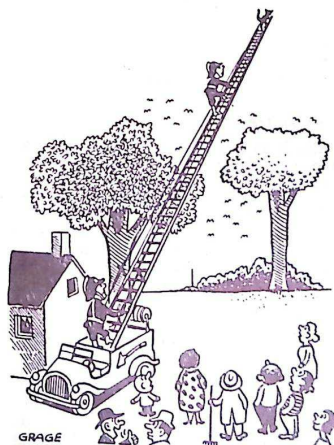
40 år.

7/1 Olsson, A., v. brandchef, Hagfors.

Svenska Brandredskapsföreningen

höll sitt årsmöte den 18 november i Stockholm under direktör O. Erikssons ordförandeskap och med stor anslutning av föreningens medlemmar. Härtill var bl. a. direktörerna i Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen närvarande. Brandskyddsföreningens direktör, Chr. Möller höll i samband med årsmötet ett uppskattat anförande om föreningens verksamhet. Anförandet följdes av en livlig diskussion främst kring frågan om Svenska Brandredskapsföreningen contra fackpressen.

Ek.

— Nej, det brinner inte. Det är en katt som skall plockas ner.

Register

över brandförsvarmål i Regeringsrätten,
redovisade i denna tidskrift år 1958.

Brandskyddsåtgärd:

Anordnande av brandsäkra införingar, 6/1954, nr 1.
Anordnande av vattentäkt, 7/1954, nr 1.
Anskaffande av brandmateriel m. m., 1/1955, nr 5,
8/1954, nr 1.
Anskaffande av takstegar, 2/1955, nr 5.
Ommurning av rökrör, 4/1955, nr 6.
Reparation av skorsten m. m., 5/1955, nr 6.
Inmurning av köksspis m. m., 6/1955, nr 6.
Utbyte av spåntak, 8/1955, nr 6.
Anskaffande av livräddningsstege, 9/1955, nr 7.
Uppförande av traktorgarage, 13/1955, nr 8.
Anbringande av fast järnstege, 14/1955, nr 8.
Anbringande av fast järnstege, 4/1956, nr 12.
Isolering av imrör, 15/1955, nr 8.
Brandhändig beklädnad av garage, 16/1955, nr 9.
Anordnande av vattentäkt för eldsläckning, 9/1956,
nr 12.
Anordnande av vattentäkt för eldsläckning, 10/1956,
nr 12.
Anordnande av räddningsbalkonger, fasta järnstegar
m. m., 40/1956, nr 12.

Brandstyrelsebeslut:

Klander av brandstyrelsebeslut (brandmans försälj-
ning av brandredskap), 3/1955, nr 5.
Klander av brandstyrelsebeslut (val av brandchef),
7/1955, nr 6.
Klander av brandstyrelsebeslut (upsägning av skor-
stensfejare), 11/1955, nr 7.
Klander av brandstyrelsebeslut (godkännande av
skorstensfejare), 12/1955, nr 8.

Byggnadsföretag:

Återställande av brandskadad byggnad, 10/1954, nr 2.
Påbyggnad av skorsten, 12/1954, nr 3.
Angående byggnadslov, 14/1954, nr 4.
Vissa åtgärder i fråga om pensionat, 10/1955, nr 7.
Borttagande av fasadbeklädnad, 18/1955, nr 9.
Rivning av gårdsbyggnad m. m., 20/1955, nr 10.
Rivning av viss inredning, 21/1955, nr 10.
Borttagande av byggnader, 24/1955, nr 11.

Vindsinredning:

Borttagande av vindsinredning, 9/1954, nr 1.
— " — 11/1954, nr 2.
— " — 13/1954, nr 4.
— " — 15/1954, nr 4.
— " — 17/1955, nr 9.
— " — 22/1955, nr 10.
Omändring av vindsinredning, 23/1955, nr 11.
Borttagande av vindsinredning, 25/1955, nr 11.

*Målen ha avgjorts under åren 1954, 1955 och
1956. (Tidskriftens nr står sist.)*

Notiser

Årsmötet 1959

med Svenska Brandkärnans Riksförbund kommer
att hållas i Jönköping den 11—13 juni. Reservera
dagarna för deltagande i mötet!

1958 års Mohlinstipendiater.

Styrelsen för Torsten Mohlins stipendiefond har
vid sammanträde den 10 november 1958 tilldelat:

Brandkapten Åke Stålemo, Statens Brandsinspek-
tion, Stockholm 2.100 kronor för studier i skogs-
brandskydd vid Ontario Department of Lands and
Forests i Canada, samt

Brandmästare Carl-Erik Widell, Brandkåren,
Malmö, 1.000 kronor för studier av brandkärs- och
räddningsorganisationen i Göteborg, Danmark och
Tyskland.

Pärmar till Brandkärstidskrift

finnas utförda i röd klot med riksförbundets em-
blem i guld på framsidan och tidskriftens namn och
årstal på ryggen.

Pärmar för äldre årgångar kunna även rekviseras.
Uppgiv vid rekvisitionen önskat årtal. Priset är kr 3.
— per pärm + porto. Rekvisition sker hos AB
Ystads Centraltryckeri, Ystad.

Innehållsförteckning

för år 1958 är inhäftad i detta nummer.

Som bilaga

till detta nummer följer "Övningsprogram för år
1959".

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig
beställning av minst 5 ex. = 5: — kr/år.
(Likvid sändes till Brandkärstidskrift,
Jakobsgatan 14, Stockholm. Postgiro
48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A.
Ekberg, V. Promenaden 55, Norrköping.
Tel. 293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Ja-
kobsgat. 14, Stockholm C. Tel. 10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara annons-
chefen tillhanda senast den 20 i måna-
den före den, då annons önskas införd.